

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

МИ ВЖЕ ШКОЛУ ЗАКІНЧИЛИ...

(Ілюстрація Юрія Козака)

Ми вже школу закінчили,
Нам до табору пора!
Гей, як весело та любо
Заживе там дівтора!

Там кругом лужок зелений,
Пахнуть квіти запашні,
Там пливе собі струмочок
І дзюркоче цілі дні.

Часом жабка заскрекоче
І метелик прилетить.
А з-під кущика малого
Зайчик куций побіжить.

А як підемо ми спати,
Стрибунець нам буде грати
Й загуде сова: гу-гу,
Спіть, на варті я стою!

А як зійде вранці сонце,
Треба з ліжок нам вставати,
Синьо-жовтий рідний прапор
Ген на щоглу підійняти.

Як повернемось додому
Знов у місто чи в село,
То розкажемо всім друзям,
Як на таборі було.

Леся Козак

Ілюстрація Лесі БАКОВИЧ

Роман ЗАВАДОВИЧ

ТАБОРОВІ РАДОЩІ

Гей, що краще, друже-брате,
Як таборувати,
Серед лісу, серед бору
У наметі спати!..

І що ліпше, як при ватрі
Ввечері сидіти,
Пісеньок про Пласт співати,
З друзями радіти!..

Та й що лучче, як стояти
Вартовим на стійці,
Чи у таборі на брамі,
Чи і на мандрівці!

Гей, немає краще-лучче,
Як у Пласті бути —
Всі ці радощі й пригоди
Годі нам забути!

ТО СОНЦЕ, ТО ЗОРІ НАД НАМИ

Встає з-за дрімучих лісів
Усміхнене сонце щоранку,
І будить пташиний нас спів
До збірки, молитви й сніданку.

Струнками рядами стоїть
Сумівське юнацтво на збірці,
Над ним рідний прапор шумить
З високої шогли на гірці.

Він кличе: забудь все пусте,
Тут кожної шкода хвилини —
Юнацтво у СУМ'ї росте
Для Бога і для України.

За днем проминає нам день,
То сонце, то зорі над нами —
Ми сонцю співаєм пісень
І табір квітчаєм зірками.

ПРО ЩО МАКИ ШЕПОТІЛИ?

Був гарний літній ранок. Над ланом золоті пшениці, що доспівала, здіймалося безкрає синє небо. Високо вгорі тріпотів крильцями сірий жайворонок та виспівував гимни Творцеві всесвіту.

Здалека на півночі маячили мури міста Бродів, а на півдні видно було Золочів. Над річками тут і там дрімали в ранковій млі невеликі села. Та жайворонок не звертав на них уваги. Він був цілковито захоплений своєю поранньою пісню-молитвою.

На землі була тиша. Легенький вітерець ніжно пестив наповнені зерном колоски пшениці.

Нараз відізвався перепел: *пійть-пійть, поійть-пійть, поійть-пійть!*

Молодий мак, що хвилину тому розгорнув свої свіжі багряні пелюстки, наче затривожився. Почав прислухатись. Підніс вище гарну голівку і, нахилиючи її то в одну, то в другу сторону, наче хотів когось запитати про щось, порадитись... Недалеко побачив родича — інший квіт маку. Зрадів і заговорив до нього тихесенько:

— Чи ти чуєш, братіку? Перепел відзивається.

— Чую добре, — відповів родич, — це знак для людей, щоб брали серпи та коси і починали жнива.

— Чи тебе не тривожить цей знак? Таж це означає для нас смерть! А в нас ще навіть не доспіло насіння! Пропаде наш рід під цими серпами.

Інші маки, що росли кругом, понахилили голівки і почали й собі прислухатись до тої тихенької розмови.

— Не журись, мій молодий і пишний братіку! Не пропадемо! Наш рід ще довго буде прикрашати ці широкі лани, хоч і насіння не встигнемо виховати.

— Як же це можливе? — запитав молодий мак.

— Підіймись, братіку, трохи вище на своїй тонкій ніжці та поглянь, скільки нас тут довкруги! Не загинем ми!

— Даруй, братіку, але мені це важко зрозуміти, — сказав знов молодий.

— Якщо б ти був старший, то знав би, що не з насіння ми виростаємо, а з крові, яка всякла в землю — з гарячої молоді крові борців за волю рідної землі.

— Як же це так? — недовіриливо запитав молодий мак.

— Ось бач, скільки разів ворог хотів поневолити цю гарну землю, ці широкі лани, ці міста та села, проти нього йшли в бій молоді борці, її сини. Колись давним-давно то були княжі лицарі-дружинники, потім міщани й селяни, що спільно з козаками боролися за волю. Ще пізніше тут стримували ворогів вояки Української Галицької Армії, а 25 років тому на цих полях звели кривавий бій вояки 1-ої Української Дивізії. Багато з них віддало тут молоде життя за свою батьківщину. Їхня кров глибоко всякнула в родючий чорнозем, і на ній вирости ми, червоні маки.

— Як це дивно! — заговорили ледве чутною мовою молоді маки, що прислухались до розмови.

— У світі багато дивного та незрозумілого, — відповів старший мак. — На нас покладено обов'язок пригадувати тутешнім людям ці події. Головно повинна пам'ятати про це молодь, бо в її жилах пливе та сама кров, що скропила ці пшеничні лани. Не вільно забувати про цю велику жертву батьків-героїв. Треба вчитись любити так само, як і вони, свою батьківщину і трудитись для неї!..

Почувся туркіт возів, що везли женців до праці. Маки замовкли, піднесли гордо вгору голови, і від цього ще більше забагрянів широкий лан золоті пшениці.

Пояснення-словничок: Насправді маки, як і інші квіти, виростають з насіння, але їх червоний колір послужив для створення легенди, що нібито маки походять з крові борців за волю рідного краю. Доспівати — достигати, дозрівати (to ripen); жайворонок — співуча польова пташка (lark); гимн — славень, урочиста величальна пісня (anthem); маячити — невизначно виділяти (to appear dimly); колосок — ear, spike; перепел — польовий птах (quail); багрянний — червоний; багрянити — червоніти; серп — sickle; коса — scythe; всякати — вникати (to enter into); жнець — harvester.

НА ЗРУБІ

— Татку, а що таке „зруб”? — запитав Павлик. Він був перший раз з батьками на вакаціях на фермі у дядька.

— Зруб, синку, — відповів татко, — це місце, де раніше був ліс. Великі дерева там зрубано, а на їх місці лишилися самі пеньки й де-не-де малі куці. А назва того місця, де зрубано ліс — „зруб”.

По хвилині батько запитав:

— Чому тебе, Павлику, цікавить зруб?

— Микола каже, що на зрубі доспіло багато суниць; якщо татко дозволить, то він нас обох з Данусею забере сьогодні на суниці.

Микола — то вже дорослий студент, кузен Павлика й Данусі. Він якраз із дядьком складав сіно на горище, коли татко гукнув:

— Миколо, ти хочеш іти з дітьми на зруб по суниці? А будеш уважати на них?

— Буду, дядьку, напевно зі мною не заблудять!

— Ну, то йдіть з Богом! А не баріться довго! І на радощах діти враз із „великим братом”, узявши глечики, пішли по суниці.

Микола вів їх зразу дорогою, потім стежкою попри великий ліс. По дорозі Павлик вирізав з куща ліщини тугий прут, ляскав ним, немов батіжком, і підскакував. Недалеко зруба мусіли ще перейти впоперек по камінцях неглибокий потік.

Ось вони вже на зрубі.

— Бачите, — сказав Микола, — скільки тут суниць?

— Ах, — скрикнули діти, — аж червоно від них! Наче віночком обведений кожний пеньок. Миколо, а їсти зразу можна?

— Їжте, скільки захочете, — всіхнувся брат, — лиш одне вам скажу: держіться біля мене, не відходьте далеко!

Дануся слухняно трималась біля кузена, але Павлик — ого: непомітно став віддалятися, як лиш почувся на волі. Ляскає прутом, посвистує, йде й не оглянеться. А ягідки вкидає частіше в рот, ніж до глечика.

Так вони собі втрюх ступають уперед, сонечко пригріває, ягідки пахнуть, любо, тихо...

Несподівано, мов грім з ясного неба, порушив тишу розпачливий крик Павлика. Микола й Дануся заніміли з переляку.

— Що це? Що сталося?

Павлик біжить до них із криком, переляканий,

капелюх з голови йому злетів. А за ним... за ним навздогін повзе велика гадюка. То згорнеться на місці, мов пружина, то мигом підкинеться вперед, розтягнеться і знов звивається, і знов кидається за Павликом. Вже ось-ось досягне його ніг... Ще мить, обів'ється довкола ніг і вкусить — на смерть! Та Павлик утікає, а гадюка його здоганяє. Боже! Які страшні хвилини! Чи втече Павлик? А Микола безрадний. Що ж діяти? Однак, це лише хвилинка. Микола добре знав гадюк, тож крикнув до Павлуся:

— Біжи просто в потік! Скачи у воду — у воду! Гадюка у воду не вскочить!

Ще хвилинка тривоги. Микола й Дануся біжать також до потоку. Добігли без духу і врешті відітхнули з полегшенням. Дивляться — Павлик

XX

КУТОК ЮНИХ АВТОРІВ

ТРИ СКРИПКИ

(Дорогому братові Юркові в день закінчення школи присвячую)

На скрипочках утрюх ми граємо
для тата й мами радісні пісні,
і радісно-ласкаво приглядається
до нас Ісус з ікони на стіні.

Три скрипки весело співають
про ті шасливі і безжурні дні,
що біля мами й тата нам минають
у нашій хаті — рідному гнізді.

Ми дуже тужимо за Україною,
про неї часто сняться срібні сни.
Живуть там ще дідусь-бабуся наші —
хотіли б ми заграти і для них!

Колись до вільного поїдем краю,
де наші народилися батьки,
три скрипки Україні там заграють
про волю щонайкращі пісеньки.

Зенон Вацлавів, 11 років
Балтимор

уже по пояс у воді, а гадюка десь щезла. Богу дякувати!

Про збирання суниць уже не було мови.

Павлик мусів скинути свій мокрий одяг і сушити на сонці. Тим часом посідали втрюх спочивати по тій страшній пригоді. Тоді Микола запитав:

— Ну, скажи тепер, братчику, як це скоїлося?

— Та так, — каже Павлик, — збираю я собі ягідки біля пенька, аж дивлюся — на пеньку звинена в клубок лежить гадюка. Це мене розсердило. Думаю: ах ти погана! Будеш мені тут заважати збирати ягідки? Геть звідсіля! І луснув її своїм прутиком по голові. А вона як не схопиться, як не зашипить та й до мене — а я в ноги...

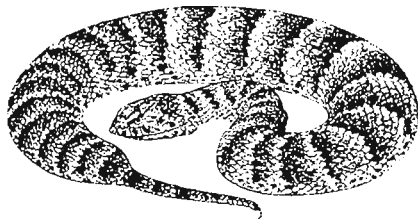
— Погано ти, Павлику, зробив, сам собі напостав лиха. Гадюка могла тебе вкусити, і ти міг умерти. Гадюка тебе не займала, лежала собі спо-

кійно, грілась проти сонця. Може той пеньок — якраз її житло. А ти її розсердив. Знай на майбутнє, ніколи не дражни гадюк, бо подразнені гадюки дуже люті. Відтепер, якщо побачиш гадюку, не займай її, а коли вона переповзає тобі дорогу, уступись, обминай! Це велика Божа ласка, що тобі сьогодні вдалося урятуватись.

Довго вони так гуторили. Микола розповідав дітям про життя і звички гадюк.

Коли по вакаціях діти вернулися до міста, пішли з татком до зоопарку і там побачили усіляких вужів та гадюк.

Пояснення-словничок: пеньок — stump, stub; кузен (двоюрідний брат) — cousin; глечик — pitcher, jug; ліщина — дерево, на якому ростуть ліскові горіхи (hazel-nuts, hazel); тугий — tight; ляскати — to crack; розпачливий — desperate; пружина — spring; згорнутися (звинутися) — to curl oneself up; полегшення — relief; луснути — міцно вдарити; клубок — clew, ball; займати (заціпати) — to touch, to bother.

ЧУДОВИЙ САД-САДОК

(Ілюстрація Миколи Бутовича)

Гей, чудовий сад-садок,
В нім багато вишеньок,
Ще й приємний холодок.

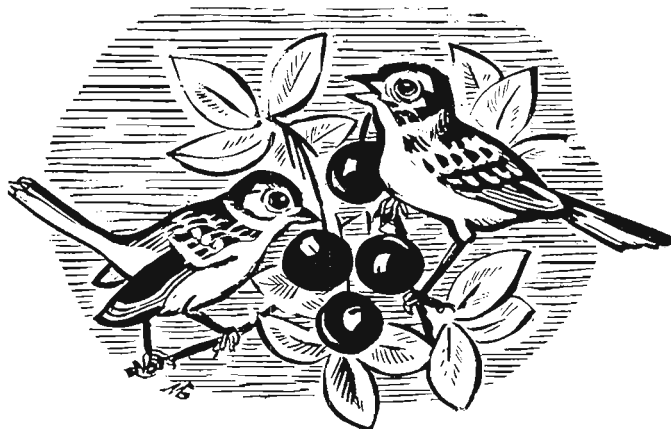
Вишеньки не дармували —
І цвіли, і дозрівали,
Діточок обдарували:
Де не глянеш — ягідки,
Аж згинаються гілки.

Кіш бери, часу не гай,
Йди мерщій в вишневий гай
І зривай - зривай - зривай!

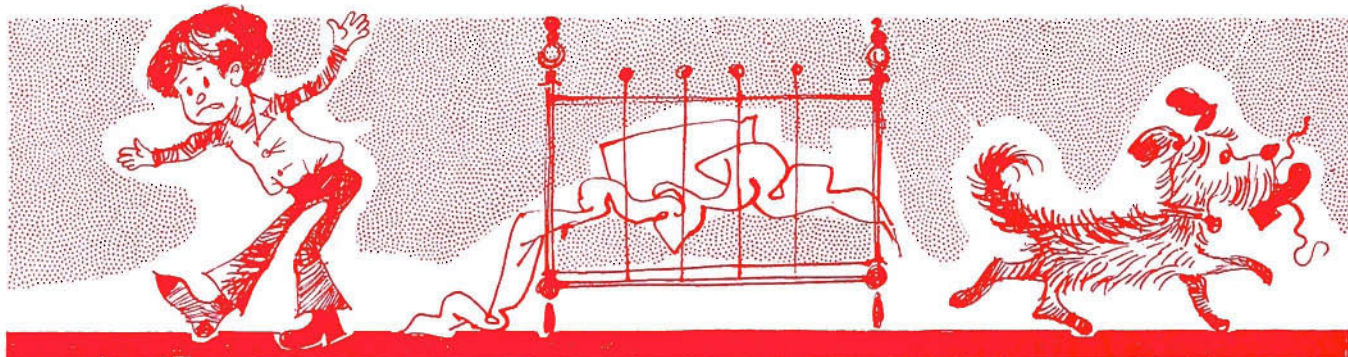
Вдосталь ягід діточкам,
Всім-усім — і вам, і нам.

Р о л я н и к

Гаяти час — to lose (waste) time; мерщій — чимкоріше (quick); вдосталь — досить, достатньо (enough).

ПРИДИВІТЬСЯ, ВІДГАДАЙТЕ!

Репетус Лесь:
— Черевчик десь...

Правий черевик
Утікати звик.

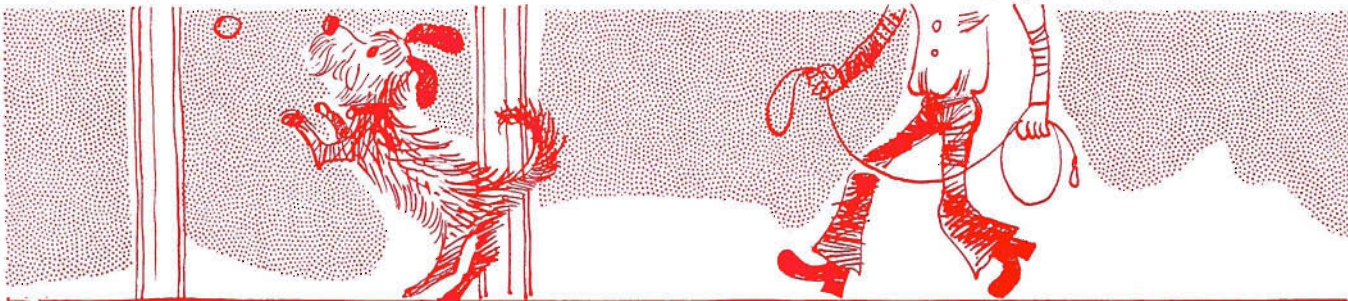
Придивіться, відгадайте:
Де був черевик?

Лесь до столу сів,
Стукав-торохтів,

Мабуть, кашки з ягідками
Їсти не хотів.

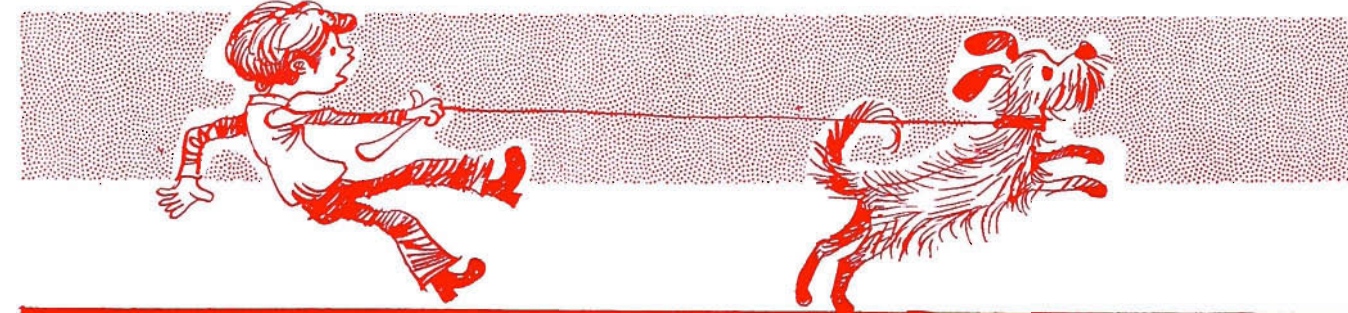
Придивіться, відгадайте:
Хто ту кашу з'їв?

Цуценя руде
До дверей іде,

Починає скавучати,
Хоче двері відчиняти,

Жде, що його на прохідку
Лесик поведе.

Придивіться, відгадайте: хто кого веде?

ГОЦА ДРАЛА

Каже Гоца: — Гноме-брате,
Час до табору рушати!

Табір — радість, не біда,
Спакувались і гайда!

Йдуть і йдуть, а сонце гріє,
Гном охляв, і Гоца пріє.

Глиг — аж тьопє Домаха,
Здоровенна черепаха.

— Ой, Домашко-черепашко,
Підвези нас, бо нам важко!

Мліють ноги від знемоги,
А ще добрий шмат дороги!

— Та сідайте! — Посідали,
Ще й „спасибі” їй сказали.

Мило в'їхали щасливо,
Аж напроти — буря-злива.

Під Домаху повлізали,
Зливу сухо переждали.

Ось і табір, наша слава —
З гномиків уся управа.

Гноменята-таборяни,
Скрізь їх повно, де не глянєш.

Тут все літо Гоца Драла
З Ромтомтомом пробувала.

ПРО КОТИКА, ЩО ЇХАВ АВТОМ ДО ГАНТЕРУ, А ПІШКИ ВЕРНУВСЯ ДО НЬО ЙОРКУ

Андрійко жив з батьками в Нью Йорку, недалеко церкви св. Юрія. Мав улюбленого котика Мурка. Щоб котик не загубився, Андрійко повісив йому на шиї на ремінчику бляшку з витисненим своїм прізвиськом і числом телефону.

Надходили літні вакації. Батьки Андрійка кожного року проводили їх у Гантері. Недалеко гуцульської церквіці, що, наче маків цвіт, пишається серед високих, порослих смереками гір, над річкою Скогарі вони мали свій домок. Андрійко часто забігав над річку і прислухався, як вона по камінню шумить, наче щось шепоче. Нижній і чутливий Андрійко любив цю розмову гірської річки, що його батькам нагадувала Прут в українських Карпатах.

Але як залишати котика Мурка на ласку сусідів? Андрійко запитав батьків, чи може взяти котика з собою на відпочинок до Гантеру. Тому, що Андрійко котика дуже любив, батько погодився.

Де ж примістити котика в дорозі? Андрійко хотів би мати котика біля себе, на колінах, щоб і він міг захоплюватися гірськими красвидами, але батько вирішив котика посадити до багажника — там є трохи вільного місця, і Муркові на коцику буде вигідніше, ніж у коробці.

На половині дороги батько зупинив авто, щоб прохолодити машину. При тій нагоді подивився, що робить котик Мурко. Коли підніс віко, котик вискочив з багажника, перебіг поміж авта і зник у кущах, що росли при дорозі. Він, видно, так налякався гуркоту мотора під час їзди, що не надумувався ні хвилини, коли побачив світло сонця, і втік.

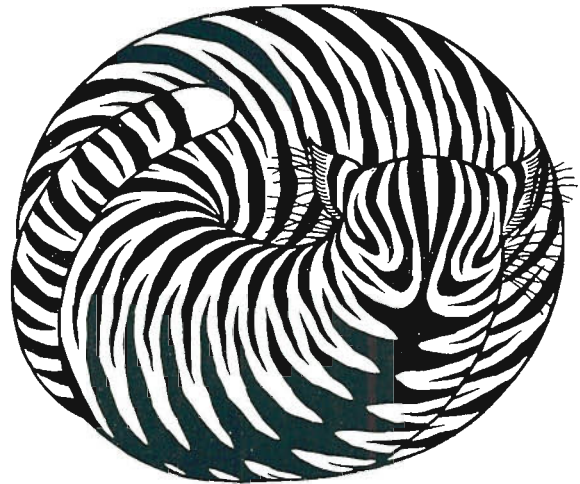
Важко описати, що переживав Андрійко й що діялося в його серденьку, коли побачив, як Мурко пропав у лісі.

— Пропав Мурко, шкода нашого котика! — сказав зажурено батько. — Але хто б подумав, що він таке вступне!

Зажурені, мовчазні всі троє посідали до авта. Хоч їхали в гори на відпочинок, думали, що тепер буде з котиком, яка зустріне його доля: як він сам дасть собі раду в лісі, на відлюдді? Здичавіє десь у лісі або й загине.

Сумні-невеселі приїхали до своєї хати над річкою в горах Кетскіл.

Не радувала вже Андрійка ні гірська околиця, ні лагідний шепіт річки. Хоч літо було чудове,

Яків Гніздовський — Сплячий котик. Дереворіз.

все навертали думки про Мурка, де він тепер, чи ще живий, чи хтось не взяв його за дикого kota й застрілив...

Серед таких думок проминуло літо. Настала пора вертатись до Нью Йорку, до школи.

Вернулися з Гантеру. В Нью Йорку поволі почав затиратись у пам'яті спогад про Мурка, що колись тут весело проходжувався по килимі з піднятим угору хвостиком. Прийшли осінні дощові дні.

Одного вечора задзвонив телефон. До телефону підійшов батько і чує голос: „Чи ви загубили котика? У нього на шиї ремінчик з бляшкою і вашим прізвиськом та числом телефону. Свого котика можете забрати в поліційній станиці”.

Зраділий Андрійко дивувався: як це сталося, що котик опинився в Нью Йорку, за сто миль від того місця, де він утік у ліс.

Про це можна тільки догадуватись. Мандруючи днями й ночами, Мурко не жалів своїх ніжок, щоб тільки дістатися до своєї хати, де йому було так добре. Чим живився, ніхто й до сьогодні не знає, але певно голодував, бо дуже примарнів.

Та й цікаво, звідки Мурко знав, у котрій стороні Нью Йорк, чому не пішов у сторону Олбані чи Боффало. У нього ж не було ні компаса, ні географічної мапи, якої так часто вживають пластуни на мандрах. Не міг і в зустрічних людей питатися дороги. В терені якимось сам давав собі раду, бо він, як і його предки, був дитиною при-

роди. Так він добрався до Нью Йорку, але як перейти тунель під Гадсоном, куди проїжджає стільки авт? Тут наш Мурко розгубився і здався в руки поліційної сторожі, що була перед тунелем.

Так завдяки добрим людям і металевій бляшці на шиї Мурко-мандрівник вернувся до свого дому, до своїх господарів і до свого Андрійка.

Немає слів, щоб описати радість Андрійка і вдоволення сусідів. Це ж віднайшовся котик, про якого всі думали, що пропав і вже не живе!

Але тепер усе було добре. Муркові, що дуже голодував і схуд, все дуже смакувало, і він не

перебирав їжею, як перше. Вечорами у своєму ліжечку муркотів собі під носом, прижмуривши очі. Може пригадував пригоди серед безлюдних просторів, у темних лісах... Про це вже напевно ніхто не довідається, бо наш котик Мурко не вмів розказувати.

Пояснення-словничок: захоплюватися — to be delighted; коробка — box; встругнути — тут: зробити щось несподіване або незвичайне; відлюддя — місце, де немає людей; примарити — схуднути (to become thin); мандри — wandering; предок — ancestor; розгубитися — тут: to be disconcerted.

КУТОК ЮНИХ АВТОРІВ

ХИТРА ЛИСИЧКА

Дід Панас та баба Оксана мали гарну білу хатину на хуторі.

Жилося їм, мов у казці. За хатою був гарний сад, стояло кілька вуликів, а далі простягалися поля, засіяні житом та пшеницею. За розкішним лугом, завітчанам квітками, шумів старезний ліс. У лісі жили різні звірята.

Вліті дід та баба працювали на полі. По праці сідали відпочити на лавці біля хати, поглядали в далечинь і милувалися чудовою природою. Взимі у нагрітій хаті знаходили собі іншу роботу: баба пряла вовну й робила теплі рукавиці, а дід виплітав кошики.

Та в лісі зима дошкуляла звірятам, і їм не легко було роздобути їжу. Зайчики обгризали кору з дерев, сарни відгрибали суху траву з-під снігу. А хитра лисичка-сестричка подумала:

— „Може б я побігла на хутір щось на обід дістати?”

Не думаючи довго на хутір побігла. А там курочки так любо куд-ку-да-кали!

Тихесенько вкрала курочку й до лісу подалася, ще й сліди пухнатим хвостом позамітала. От і обід — не будь-який! Смачний!

Минуло кілька днів. Лисичка знов зголодніла й вибралася на хутір по курку. Знову вкрала курочку, побігла до лісу, хвостиком пухнатим сліди позамітала.

Одного ранку бабуся стала лічити курочок та й ніяк не долічить. Покликала діда. Дід полічив курочки та й подумав: „То певно лисичка покрала наші кури. Я їй покажу! Ввечері засяду в курнику. Як тільки лисичка набіжить, я хвать за пухнатий хвіст і зловлю! От шапка буде та не будь-яка — тепленька!”

Надвечір дід приготував засідку на лисицю.

В курнику сів, ані дихне, чекає на лисичку. Довго довго чекав, вже й спати хилився. Аж тут щось зашелестіло... Дивиться дід, прийшла лисичка та й схопила курку, а наш дід хвать лисичку за пухнатий хвіст і спіймав.

— Оце й маєш! Так тобі наші кури красти!

Дід замкнув у курнику лисичку, а сам пішов бабі похвалитись. Бабі не віриться: „Лисиця не дурна, спіймати себе не дасть!”

— То йди, бабо, подивись на неї, яка велика вгодувалася нашими курми!

Пішла бабуся, очам своїм не вірить, що лисиця по курнику бігає та ще й така гарна, з пухнатим хвостом.

Шкода стало бабусі лисички.

А хитра лисичка так жалісливо на неї дивиться, ніби словами проситься: „Пустіть мене, бабусенько, я вам усі курочки принесу та ще й скоренько, щоб і дід не бачив!..”

Бабуся пожаліла лисичку, випустила її та й наказує:

— Скоро-скоро біжи, курочки назад принеси, бо дід буде мене сварити, що випустила лисичку.

Лисичка чимдуж побігла ще й сліди пухнатим хвостом позамітала.

А бабуся сіла край вікна та й довго виглядала лисичку, чи не несе їй курочок. Нарешті заснула, а дід по хаті ходив та жалкував, що пухнатої шапки не буде...

Леся Козак
Торонто

Пояснення-словничок: вулик — bee-hive; далечинь — distance, remoteness; прясти вовну — to spin wool; виплітати (плетти) кошики — to weave baskets; дошкуляти (докучати) — to bother, to plague; кора — bark; вигрибати — to rake out; пухна(с)тий — fluffy, downy; позамітати — to sweep over; лічити (рахувати) — to count; курник — hen-house.

ПАЛЬЦІ-ХАПАЛЬЦІ

Маленький Богдан —
 Сам собі пан:
 Рано устане,
 Вмивається він,
 Снідання своє
 Їсть сам-один.
 Годує kota
 (Справа проста).
 Мамині квіти
 Вміє полити.
 Для тата — на рибу
 Мух наловити.

І був би Богданко козак хоч куди,
 Якби однієї не мав він біди:
 Заторкують руки
 Усе без спонуки.
 Пожадливі пальці,
 Пальці-хапальці,
 Де що лежить —
 Вхоплять умить.

Картоплі печені
 Лежать на столі.
 Чекають вечері
 Великі й малі.
 А пальці хапають.
 Вони не чекають,
 Дарма, що гаряче,
 А потім Богданко плаче...

Раз пальці kota потягли за хвіст,
 А кіт в обороні виявив хист:

Тільки Богданко — хап!
 Кіт його зараз же — дряп!
 Буде в Богдана рана —
 Це вже пригода погана...

А ще в зоопарку
 Богданко крізь шпарку
 Легенько торкнув дикобраза.
 Хіба це яка образа?
 Сердитий був дикобраз,
 Богданка вколів нараз...

На тротуарі цукерок лежить.
 Цукерок такий, що підняти кортить.
 Богданко зігнувся, скік —
 Аж раптом цукерок утік,
 Бо капосні хлопці цукерки
 В кущі відтягли за шворки.

Тут уже справа погана:
 Хлопці сміються з Богдана:
 — Думає цукерок підняти?
 Чом же не зміг догнати?!

Після такої науки
 Хоч як би свербіли руки,
 Богдан обережно вважає
 Й того, що не слід, не хапає.

Спонука — stimulus, impulse; хист — талант, здібність, розум (talent, ability, capacity); пожадливий — greedy, grasping; шворка — шнурок; дикобраз — porcupine.

БУДІВЕЛЬНІ БРУСИКИ

Маю брусиків багато,
починаю будувати.
Я збудую кам'яницю
для малої Мурки киці.

Та не хоче киця
жити в кам'яниці.
Розвалила стіни лапою
і сховалась під канапою.

Ох, яка нечемна киця!
Як нечемна ти така,
я збудую кам'яницю
не для тебе. Для Жука.

К. ПЕРЕЛІСНА

ВОВЧИК

(Ілюстрація Ю. Козака)

У ліщині вовчик сів,
Зайчика пильнує,
Підібгався, занімів —
Ох! вже близько — чує!

А вгорі враз гілка трісь! —
Білка обірвалась . . .
Й просто вовкові на ніс!
Аж сама злякалась.

Вовчик скочив та навітк!
Ва-ав! — як заголосить!
Налякався, бо не звук,
Щоб товкли по носі.

Навітк, частіше: навітки або навіткача — кинутися втікати.

К. ПЕРЕЛІСНА

ДОБРИЙ РАНОК

(Ілюстрація Ніни Мриц)

Тільки встану — йду в садочок,
„Добрий ранок!“ — всім скажу,
Прижену курчат до квочки,
До киці побіжу.

Лапку песикові стисну,
Із ковбаски шкірку дам,
І на стежці, то вже звісно,
Кину крихіт голубам.

І до клітки пострибаю —
Білий трусик там сидить!
Любить він салатку, знаю, —
Носик зморщить і хрумтить.

Квочка — clucking hen; крихта — crumb;
трусик — крилик; хрумтити — to crunch.

ЛИСИЧКА СЕСТРИЧКА

13. ПЕРШЕ ЗНАЙОМСТВО З ВОВКОМ

Забавляються діти, але повела носом у повітрі мати й тихенко гаркнула на дітей. Ті зразу затихли й до землі припали. Лисиця поповзла вперед на животі й дала їм знак, щоб повзли за нею так само. Підповзли до куща перед великою галявою в лісі. Мати скоренько розкинула віття, і діти побачили на другому кінці галяви сірого звіра, значно більшого за лиса та з великими вишкіреними зубами.

— Це вовк! — тихо сказала мати. — Я його почула нюхом, бо вітер дме від нього. Це наш великий ворог, нищить нашого брата лиса, особливо малих лисенят.

Лисиця знову тихенько звела віття, і вся родина так само тихесенько поповзла назад, далі від небезпечного сусіда.

Відійшли вже вони далеко, а лисенята йдуть мовчки та все назад оглядаються, чи не йде вовк. Бачить лисиця, що налякалися діти, та й хотіла їх розважити.

— Не треба, — каже, — вовка боятися! Треба лише знати, як з ним справитися, бо хоч він сильний і лютий звір, та не дуже мудрий, і його не трудно обдурити. От, я вам басчку розкажу, як лис перехитрив вовка.

— Розкажіть, розкажіть! — просять діти.

— Всі звірі, — почала лисичка, — обрали собі лева за царя, вовка — за його заступника, а лиса — за лікаря. Раз захворів цар і почав так сильно ревіти, аж листя з дерев падало. І вся звірина йшла дивитися на царя, який він дуже хворий. Тільки лис довго не приходив, хоч був лікарем. Через те почав вовк лиса обмовляти.

— Бачиш, — каже, — царю: коли яка гостина, то лис тут перший, а тепер, як ти хворий, то його тут немає.

А лис почув, як його вовк обмовляв, прийшов до царя і поклонився. Лев гримнув на нього з гнівом:

— Я тут хворий смертельно, а тебе нема!

А лис на те відповідає:

— Я, царю, трудився і вишукував ліки, бо знав, що ти дуже хворий. Та ще один лік був би потрібний, від якого ти зараз поздоровшав би. Але без твого дозволу я не можу його дістати. Треба б з вовка стягнути шкуру. Коли б ти в неї загорнувся, то зразу б тобі краще стало!

Всі звірі почали з вовка шкуру стягати, аж на вовкові почали смертельні поти виступати. Тоді лис сказав йому: — Не будеш нікого більше обмовляти!

Байка розважила дітей, і всі весело вернулися додому.

14. СОБАКА

Одного разу вся лисяча родина сиділа перед печерою. Мати щойно вернулася з ловів, принесла смачну курочку, і діти добре нею поласували.

Аж ось здалеку почувся якийсь звук, досі тут нечуваний. Мати насторожила вуха. Скоро виразно почулося: гав-гав-гав! Лисиця зразу пізнала собаче гавкання і гаркнула дітям одно слово: „Собака”. Самим лиш помахом голови вона дала знак дітям, щоб ховалися до печери, а сама кинулася в кущі — в ту сторону, звідки чулося гавкання. Через якийсь час собака так радісно і голосно загавкала, наче говорила: „Ось-ось він, свіжий слід лисиці!” Лисенята аж тремтіли в пе-

чері, бо боялися за долю матері. „І чому вона не сховалася разом з нами в печеру? — думали вони. — Чому пустилася на очевидну небезпеку — туди, де собака гавкала?“

Але скоро радісний голос собаки змінився на якийсь непевний, а то й зовсім замовк. Видно, собака загубила слід та й почуває себе ні в сих, ні в тих. Аж ось і мати прожогом вбігла в печеру. Вона була мокра, немов щойно скупалася. Діти кинулися до неї, скавулять з радости.

— І чому ти, мамо, покинула нас та побігла на той собачий голос? — запитала крізь плач Лисичка-Сестричка. — Ти ж могла там загинути та нас осиротити.

— Ох, ти ж моє мале та нерозумне! — відказала лисиця, ніжно облизуючи свою улюблену доню. — Для того я й побігла, щоб відвести собаку від нашої печери. Собака, видно, натрапила на недавній мій слід, що залишила я, вертаючись з куркою. Треба було відвести собаку новим слідом від нашої домівки. Я так і зробила. Побігла спершу в сторону собаки, а потім подалася вниз до річки. Собака знайшла мій свіжий слід, побігла тим слідом, а я тим часом скочила в річку, пробігла по дні біля берега, вискочила з води та й сюди прибігла. Собака ж загубила мій слід у воді й досі там гавкає над річкою. Ось, ходім, подивитесь!

Лисенята вибігли з печери і з-за куща дивилися, як понад річкою бігав, висолопивши язика, якийсь звір, схожий на вовка. Він крутився по березі, схиливши до землі морду, біг по сліду до річки, спинявся над річкою та сердито гавкав. Він сердився, бо вода не залишає сліду. А лисяча родина на горі за кущем аж качалася від сміху, що так одурено того лисячого ворога. За якийсь

час собака втомилась і подалася додому, в село.

— Тепер ви бачили, діти, собаку! — сказала лисиця. — Цей наш ворог дуже небезпечний. Не такі страшні для нас його гострі зуби, як небезпечне те, що він має дуже добрий нюх. Своім нюхом він добре чує наш слід і по тому сліду може прибігти до нашої домівки. Отже, треба на всі хитрощі пускатися, щоб його відвести від своєї хати. Бо слідом за ним прийде людина, а вона найхитріша за всіх звірів на світі. Тільки лис може її перехитрити, та й то не завсіди.

(Далі буде)

Пояснення-словничок: гавкати, гавкнути — to growl; ви шкірити — виставити, показати зуби (to show teeth); гримати, гримнути — насварити, накричати (to scold); прожогом — рашгом, нагло (headlong, rashly); схожий — подібний.

КАЧЕЧКИ

(Ілюстрація Миколи Бутовича)

Білі, білі качечки
Йдуть рядочком до ріки:
Попереду качка Квачка,
Коло неї качур Квак.

А за ними втішна й рада
Вся качача йде громада,
Всім потанує: — так - так!

Р о л я н и к

І ЦАРЕВІ ТРЕБА ВМІТИ НА ХЛІБ ЗАРОБИТИ

У чужім далекім краю,
У землі якій — не знаю,
Із царицею старою
Та красунею-дочкою
Жив могутній цар.

Там безкрає синє море
Обмивало скелі-гори,
Вічно хвилями шуміло,
Скелям казку говорило,
Дивну казку-чар...

Просить раз царівна мила:
„Таточку, чудова днина!
Попливею в човні!”
Погодився цар охоче,
Та цариця щось не хоче —
Попливли самі.

Лиш від берега відбилися —
Враз запінилися хвилі,
Чорні хмари небо вкрили...
Де ти, де, чудова днина?
Блискавиці, грім...

Поламало весла з тріском,
Понесло човна, мов тріску.
Цар в розгунці, у відчаю:
Як вернутися до краю,
В рідний тихий дім?!

І безсило звисли руки...
В серці ж повно болю-муки,
Від страху дочка зомліла,
Блідість їй чоло покрила,
Стиснені уста.

„Доню рідна, доню люба!
Море нам віщує згубу...
Хай вже я, старий, загину,
Алеж ти, моя дитино,
Донечко моя?!”

Крас душу смуток-горе...
Надвечір затихло море,
Чорні хмари десь поділись,
І на небі загорілись
Зорі золоті.

Чуду вірити цар хоче,
А уста його шепочуть
Молитов слова святії,
І блищать-тремтять на віях
Сльози мовчазні...

Вітром лагідним поволі
Їх човен несло по морі —
Цар усе моливсь
І до берега низького,
Хоч незнаного, чужого,
Врешті він прибивсь.

**

Ніч минула, день зайнявся,
У царівни цар питався:
„Доню мила, що ж робити?
З чого, як ми будем жити
Тут, на чужині?”

Я не знаю цього краю,
Та й мене ніхто не знає!..
Що ж ми будемо казати,
Як хотіли б люди знати,
Хто та й звідки ми?

Не назвусь царем нізащо,
Бо прозвуть мене ледацом,
Глузувати з мене стануть..”
Сльози жалю заблящали
У царя в очах.

Підійшла до батька доня,
Обвила руками скроні,
Ніжно очі цілувала
Й так до нього промовляла,
Хоч сама в сльозах:

„Не сумуй, коханий тату!
Певно знайдемо тут хату,
Де живуть ще добрі люди,
Де й для нас куточок буде —
Ну бо, не журись!”

Так хвилинку ще стояли,
А тоді помандрували
У чужі незнані села...
Доле, доле невесела,
Де ти, озовись!

***

Час минав собі поволі...
І, біди зазнавши й горя,
Цар, соромлячись просити,
До людей пішов служити —
Став за чабана.

А дочка його в хатині
Помагала господаріні,
Хліб пекла, обід варила
Й батькові у степ носила
Ось вже рік чи два.

Ой були ж в тої царівни
Коси довгі, постать рівна,
Очі — ясні в небі зорі,
Вустонька — корали в морі,
А сама сумна...

Раз до батька йшла з обідом,
Аж оце назустріч їде
На коні царенко гожий —
Зашарілася, мов рожа,
Чабана дочка.

Лиш її царенко зочив,
Із коня свого зіскочив,
Усміхнувся, привітався,
Тихим голосом спитався:
„Хто ти й відкіля?“

Нижче голову схилила,
Очі віями прикрила,

Щоб не бачив смутку-горя:
„Ми здалека, ми з-за моря —
Батько мій і я...“

Уклонилася низенько,
Стежкою пішла швиденько:
„Мушу скоро поспішати,
Щоб не мусів довго жтати
Батько мій, чабан.“

Батько здавна чабанує...“
Та здається, що й не чує
Слів її царенко милий:
Бачить личенько вродливе
І високий стан.

Довго-довго вслід дивився,
Поки зір його втомився:
„Мить, одну ще мить!..“
А журба якась незнана
Ніс в серденьку, мов рана,
Ніс і болять.

***

У палатах царських тихо,
У палати вкралось лихо:
Цар з царицею сумують,
Слів царенкових не чують...
Ах, яка ганьба!

Їхній син — надія краю! —
Одружитися бажає
Не з царівною ясною,
А з незнаною дочкою
Зайди-чабана!

„Ні, цього не може бути!
Мусиш, синку наш, забути
Променисті очі ясні,
Личенька рожеві, красні,
Коси золоті!..“

Та сказав на те царенко:
„Тату рідний, люба ненько!
Лиш її навек кохаю,
Лиш її в серденьку маю!”
Журяться старі.

А царенко сохне, в'яне,
Як той віск на сонці тане,
Лиш зідхає цілі ночі,
Довго сну не знають очі,
Зовсім вже змарнів!

Що ж робити? Що казати?
Та невже ж, невже ж бо слати
До незнаного дівчати,
Що живе в комірній хаті,
Царських старостів?!..

***

Днина видалась чудова!
У степу трава шовкова
Пишним килимом прослалась,
Диким маком завітчалась,
Пахне десь чебрець.

В небі жайворонок в'ється,
З неба сріблом пісня летється,
Наболілу душу гріє.
Цар-чабан замисливсь, мріє...
Тихне вітерець.

Он з обідом доня мила
Поспішає, зашарілась
Певно від ходи швидкої...
Ні, нема краси такої
По усіх світах!

Біля тата зупинилась,
До руки його схилилась,
Цар її цілує в чоло —
Скільки щастя, скільки й болю
У старих очах!

При дорозі в трави сіли,
Борщ та кашу мовчки їли,
А думки летять далеко,
Де зеленії смереки
Й скелі мовчазні...

Враз почули — хтось то ніби
По дорозі верхи їде.
В далечинь свій зір втопили —
Сон? Омана? Боже милий,
Лицарі ясні!

Ось наблизились поволі,
Стомлених спинили коней,
Привітались, поклонились,
На дівча те задивились,
Мовить з них один:

„Будь здоров, старий чабане!
Цар послав нас старостами,
Дочку ж бо твою вродливу
Хоче мати за дружину
Старший царський син!”

Зашарілася царівна...
Став чабан на ноги рівні,
Стиха в вус собі всміхався,
Царським лицарям вклонявся,
Далі промовляв:

„Чи не сон оце, не казка?
Чим таку високу ласку
Я, чабан, простака незнаній,
Що ходжу в сорочці драній,
Заслужив в царя?”

Та, хоч простого я роду,
Все ж не дам своєї згоди,
Аж покиль не буду знати,
Чим уміє заробляти
Старший царський син!”

Чуючи слова оці,
Здивувались післанці:
„Син царя? Царем в нас буде!
Тож чого ще, добрі люди,
Потребує він?”

У царя розлогі статки,
У скарбницях скрізь достатки,
Скільки тут на полі квітів,
Стільки в скринях самоцвітів,
Перел дорогих.”

„Мало, мало! Ні, дитино,
Не віддам тебе людині,
Що не вміє працювати:
Все на світі може статись —
Щастя не для всіх!”

Як слова ці зрозуміли
Царські люди — розгнівилися:
„Гей, чабане! З глузду з'їхав?
Ну, гляди ж, як прийде лихо,
То не нарікай!”

Круто коней завернули,
Мов той вихор промайнули!
Цар-чабан лише всміхався,
А царівні в душу вкрався
Смуток і відчай...

ЦАР ГОРОХ У ДАРМУЙГОРОДІ

За стома горами, за стома ріками, а може ще й далі, тисячу років тому, а може ще й більше, жив-був собі цар Горох, мудрий за трьох. Було в його країні одно славне місто, звали його Дармуйгород. А славне воно було тим, що в ньому проживали нероби-дармоїди. Замість працювати, вони, пообвішувавшись торбами, ходили по всій країні і простягали руки по милостиню. Правда, були між ними слабосилі й хворі, без родини, без опіки, які справді не могли на себе заробити, але таких було небагато. А милосердні люди давали всім однаково.

Дізнався про це цар Горох і вирішив сам подивитися на той славний Дармуйгород. Приїхав, роздивився та аж за голову схопився: хати поперекошувались, тини порозвалювались, замість шибок у вікнах ганчірки . . .

Зупинився цар серед майдану. А нероби, дізнавшись, що приїхав сам цар, посунули до нього роєм, мов комашня. Сподівались щедрої милостині. Адже це не абихто, а сам цар милостивий, він усіх по-царськи обдарує!

На майдані уставлено столи з смачними наїдками-напитками. Поки слуги приготувляли той бенкет, цар наказав викопати неподалік рів — не широкий і не вузький, а такий, щоб його здорова людина могла перескочити. Коли все було готове, покликали всіх дармуйгородців.

— Слухайте, старці! — сказав до них цар. — Бачу вашу нужду і хочу вас порятувати. Я приготував бенкет і роздам допомогу — гроші й одягу. Але не всі доступлять моєї ласки. Дивіться на оцей рів: хто його перескочить, той одержить від мене нагороду, хто ж не перескочить, того заберуть мої слуги. Така моя воля!

Почалися скоки. Покидавши набік торби та розправивши поли полотнянок, стрибали жебра-

ки через рів, мов великі птахи. Чимало було таких здорових, що стрибати для них було іграшкою — вони й удвоє ширший рів могли б перескочити. Їх ставили ліворуч царя.

А інші, хоч як силкувались, не могли перескочити і під регіт здорових дідів падали на дно рову. Та тільки тих слабосилих було небагато. Їх ставили слуги праворуч царя. Втративши надію на цареву ласку, вони стояли сумні, послукавши голови.

Скоки скінчилися. Цар підвівся з похідного стільця і сказав:

— Слухайте, що наказую! Хто перескочив рів, той, видно, ще досить сильний і здоровий, щоб працювати. Тож не дістане він від мене ні їсти, ні пити, ні грошей, ні одяжі. Це все від сьогодні зароблятиме власною працею. Така йому буде від мене нагорода по заслuzі. А тих, що не могли перескочити рову, слабосилих і нездатних до праці старців, мої слуги посадять за столи і частуватимуть, а потім роздадуть їм допомогу.

Здорові дармуйгородці тільки облизувались, поглядаючи, як слабосилі старці ласували всякими смачними стравами за столами. Потім слуги завели здорових нероб на царські токи, де під скиртою пшениці лежала купа цівів. Почалася молотьба, аж земля гуділа. Увечері молотники дістали свою першу заробітню плату.

Так навчилися дармуйгородські нероби працювати.

Пояснення-словничок: дармувати — нічого не робити; старець — тут: дід-жебрак (beggar); старцювати — бути жебраком, прохачем; милостиня — alms; перекошуватися — тут: перекривлятися, набік похилитися (to be warped or distorted); пероба — лінива людина (do-nothing, idler); ганчірка — rag; пола — flap, lap; похідний — такий, якого вживають у поході, в подорожі; тік — місце, де молотять збіжжя (thrashing floor); скирта — stack, mow, rick; ців — thrasher; молотьба — thrashing.

ПОЯСНЕННЯ ДО „І ЦАРЕВІ ТРЕБА ВМІТИ...“

Пояснення-словничок: запінитися — to foam; весло — oar; тріска — chip, splinter; згуба — тут: загибель (destruction) death; ледащо — безвартісна, лінива людина (sluggard, lazy-bones); глузувати — насміхатися (to laugh at, to jeer at); скроня — temple; чабан — пастух, що пасе отару (flock) овець; зашарітися — почервоніти від збентеження; зочити — побачити; вія — eye-lash; нити — боліти; ганьба — shame; зайда — людина-приблуда з інших сторін (strayed); віск — wax; танути — топитися, розпускатися (to thaw, to melt);

змарштити — схуднути (to lose flesh, to become thin); комірна хата — винайнята хата, за яку треба платити комірне (rent); чебрець — пахуче зілля (thyme); омана — тут: привид (phantom, apparition); старости — люди, що сватають дівчину за жениха; простак — проста, неосвічена людина (simpleton); дракий — порваний, подертий; статки — майно; з'їхати з глузду — втратити розум (to be off one's head); відчай — розпач, розпука (despair).

ЯК ДЯДЬКО ЮРКО ПЕРЕСЕЛИВ БУРУНДУКІВ

На Бурундуківці було дуже гарно. Щоправда, цей хутір можна було назвати теж Дубівкою або Соснівкою, бо там був такий самий дубовий, як і сосновий ліс, але для Данилка найважливіше було те, що коло хати жили бурундуки — маленькі звірики, схожі на вивірок. Їх називають також земляними вивірками. Тому тато дав цьому хуторові назву Бурундуківка. Сюди вся родина приїжджала на вакації.

На лісовій галяві, де стояла хата, був рівчак з потічком, а над рівчаком — бетоновий місток. Біля містка жили бурундуки. Вони часто виходили ніркою зі своєї підземної хатки, щоб пошукати їжі, і смішно пищали.

Данилко дуже любив бурундуків. Бувало, винесе їм з кухні хліба чи сухариків, а сам сяде на сходах і дивиться, як звірятка бенкетують.

Одного разу на хуторі з'явився милий гість, дядько Юрко. Приїхав не сам, а з кицею сіямської породи, Парасею. Дядько жив у великому місті, де Парася не могла ходити, куди хочеться. Вона, видно, вподобала собі хутір, де було багато простору і можна було мандрувати поміж кущами та лякати коників-стрибунців у високій траві. Деколи Парася смішно підстрибувала вгору, намагаючись ухопити лапками необережного метелика.

Бурундуки не знали, що на хуторі з'явилася Парася, а Парася не знала, що тут живуть бурундуки. І от, познайомились вони так смішно, що Данилко ще й сьогодні, згадуючи, заходиться реготом.

Якось надвечір бурундучок виповз із нірки і побіг травною понад рівчаком. Параска помітила, що у траві щось рухається, і притаїлася біля кущика: припала до землі і знерухоміла, мов то не жива тварина, а дитяча плюшева забавка. Мабуть, вона забажала спіймати отого звірика, що був завбільшки як велика миша.

Виждавши відповідну хвилину, Парася стрибнула й пустилася бігцем до бурундука. Звірик кинувся втікати. Хоч бурундуки біжать досить швидко, не сила було йому добігти впору до нори. Бачачи, що біда, бурундук спробував рятуватися хитрощами: став дибки на задні ноги і завмер. Здалека могло здаватися, що то якийсь кілок, застромлений у землю.

Парася вже була близько, її годі було обдурити, але вона не сподівалася, що бурундук зупиниться. Може він буде дряпатися, кусатися? Парася, пещена кімнатна киця, ніде правди діти,

злякалася. В одну мить обернулася і дременула до хати, а за нею потягнувся хвіст, що став нараз такий пухнастий, мов би на ньому кожна волосинка виросла на три цілі. Тим часом бурундук щасливо добіг до нори.

Все це бачили дядько Юрко і Данилко. Вони так сміялися, що Данилкова мама виглянула з кухні і запитала, що сталося.

Під кінець вакацій приїхали купці й купили хутір. Данилкові тато й мама вирішили придбати інший літній домок за кілька миль звідси. Там було дуже гарно, ще краще, ніж на Бурундуківці. Але Данилко посумнів...

— А що ж буде з бурундучками? — запитав тато.

— Не знаю, Данилку, що буде, — відповів тато. — Купці казали, що на тому місці, де живуть твої бурундуки, збудують басейн.

— Ні, ні! — запротестував голосно Данилко, і в його очах заблищали сльози. — Їх повбивають!.. Я не хочу, щоб мої бурундучки погинули!..

— Я також не хочу! — сказав тато. — Їх треба половити й перевезти в інше місце. Але що робити, коли вони живуть під землею й не дадуться спіймати?

— Не журіться! — сказав дядько Юрко, виходячи з-за рогу хати. — Я чув вашу розмову.

Спробую знайти якусь раду. А ти, Данилку, заспокойся, може врятуємо твоїх бурундучків!

За кілька днів дядько Юрко і Данилків тато поїхали авто до міста і привезли пляшечку насонної рідини.

— Дайте хліба, кілька окрайців! — закликав дядько Юрко. — А ти, Данилку, пошукай картонової коробки із щільною покрешкою.

З кухні подали дядькові хліб. Він покропив його рясно рідиною і поклав біля нори бурундуків.

— Тепер не лякаймо звіряток! Найкраще зробимо, як заберемося з хутора ловити рибу.

Узяли вудки й поїхали всі, не забувши й Парасю взяти до авто, хоч вона не була з того рада. Коти — не песики, їздити в авті не люблять.

Пізно ввечері вернулися з риболовлі. Дядько взяв електричного ліхтарика й з Данилком та його татом пішов туди, де була нірка. Данилко приніс коробку.

Коло недоїженого хліба лежала нерухомо ціла родина бурундуків.

— Ой, вони мертві! — зойкнув Данилко.

— Ні, не мертві! — заперечив дядько. — Вони сплять. Поснули, наївшись хліба з рідиною. Вони запаморочилися. Давай, Данилку, коробку!

Сонні бурундуки опинилися у коробці. За ніч вони протверезіли, а вранці дядько Юрко й Данилко завезли їх у лісок біля дому, що його купили Данилкові батьки.

— Отут їх і випустимо! — сказав дядько Юрко, розкриваючи коробку. — Бурундучки виберуть собі десь тут місце на хатку, вириють у землі нірку і там поселяться. Ну, чи ти вдоволений, Данилку?

Данилко кинувся дядькові на груди, охопив руками його шию й лунко поцілував.

— Дякую від себе і від бурундучків!

Р о л я н и к

Пояснення-словничок: бурундук — chipmunk; рівчак — ditch; нірка — мала нора (hole); порода — race; знерухомити — перестати рухатися; стати дибки — звестися на задні ноги (to rear, to prance); дременути — швидко втікати; окрасць — crust of a loaf; щільний — close, tight; протверезити — to recover from drunkenness.

БУРУНДУК

Лесів домок там, на гірці,
У дворі — зепений бук,
А під буком в темній нірці
Проживає бурундук.

Бурундук і Лесь — сусіди,
Добрі, згідливі все-все,
Лесь сусідові несе.
Все шкуруночку з обіду
Ось звірятко вийшло з нірки,
Роздивляється кругом,
Чи не йде хлопчина з гірки
Із пахучим пирогом.

Р о л я н и к

Гірка — горбок (hill); нірка — мала нора (burrow, hole); бурундук — chipmunk.

Роман ЗАВАДОВИЧ

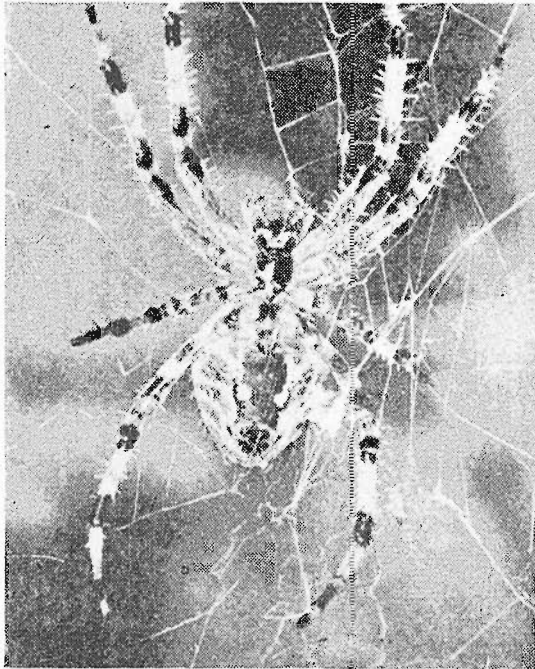
ВЕСЕЛОЧКА

Мов губка, вмочена у мисці,
З-за гаю виплила хмарина.
І дощик зпотів по листі,
Потік по стеблах і бипинах.

На пальчику мапої Христі
Заблиспа крапля, мов перпина.
І в ній веселочка барвиста
Замерехтіла жовто й синьо.

ПАВУК

Вранішнє проміння пробудило павука зі сну в його схованці. Схованка була в кутку сітки з павутиння, протягнутого між двома галузками дерева. Сітку сплів павук майстерно з міцних ниточок, провівши їх з одного осередка на всі боки. Ці ниточки снував він із рідини, яку випускав із свого тіла. Рідина скоро твердла-тужавіла. На ниточках павутиння сріблились, мов перли, краплини роси. Павук побачив, що сітка порожня — туди не попала ні одна комашка, якою можна б було поживитись. Намагаючись забути за голод, знов задрімав.

Раптом сітка затремтіла і павук збудився. Між нитки павутиння попала бджілка, мабуть молода, недосвідчена, бо не помітила впору небезпеки. Пробувала вирватися, але, чим дужче силкувалася порвати павутиння, тим міцніше заплутувалася в його нитки. А павук, зраділий здобиччю і надією на добрий сніданок, почав заходитись, щоб не випустити бджілки з своєї сітки. Він здалеку почав обмотувати бджілку свіжими ниточками з павутиння. Робив це обережно, бо знав, що бджілка може проколоти його своїм гострим жалом, вприскне в його тіло крапельку отрути, і життя павука буде кінець...

Почалася боротьба між павуком і бджілкою, що намагалася звільнитися з сітки й урятувати своє життя. Свіжими нитками він так обмотав бідну бджілку, що вона зовсім не могла рухатися. Тоді щелепами прокусив тіло бджілки та висмок-

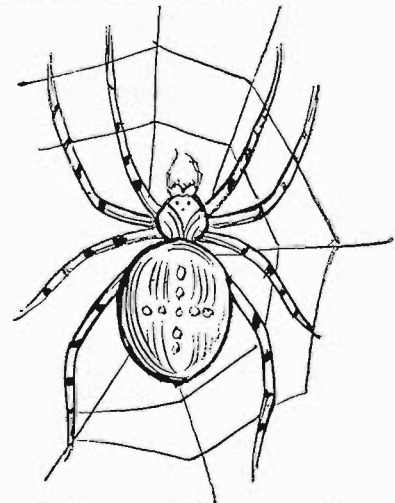
тав з нього поживні соки, навіть ту краплину меду, що його в своїм черевці несла бджілка до вулика. Заспокоїв голод, поладнав свіжими нитками сітку павутиння й повернувся до своєї схованки, щоб відпочити — і ждати на чергову жертву.

Жалко нам бідної бджілки, що через необережність попала в тенети павука і згинула. Алеж і павук хоче жити і тому мусить здобувати собі поживу. Таке то життя в природі, що між тваринами триває боротьба за поживу, без якої не було б їм можливо жити.

Пояснення-словничок: Павук — spider; сітка — net; павутиння — spiders web; нитка — thread; рідина — liquid, fluid; заплутуватися — замотуватися ((to entangle oneself); здобич — gain, prey; жало — sting; отрута — poison; щелепа — jaw; черевце — мале черево (abdomen); необережність — imprudence.

ПАВУЧОК

— Павучок! Павучок!
Мальована спинка!
Що це в тебе з ниточок?
— Хатка-павутинка.

— Павучок! Павучок!
Мальована спинка!
Де ж дістав ти ниточок,
— Все це моя слинка.

Гурт цікавих діточок
Кущик розглядає.
Налякався павучок,
Заховався між гілочок,
Мов його й немає.

Д і м а

НАШ МОЛОДЕНЬКИЙ КОМПОЗИТОР

У цьому числі „Веселки” містимо нову пісеньку-ноти, які написав до слів „Качечка прачечка” поета Леоніда Полтави 11-річний хлопчик із Торонто Василь Сидоренко. Цей вірш був надрукований в одному з раніших ч. „Веселки”. Василько саме перебував на таборі „Пластова Січ” в Грефтоні, в Канаді, і там написав музику. Спробуйте заспівати — мелодія дуже гарна!

Василь Сидоренко і його сестричка — пильні читачі „Веселки”. Він вчиться в канадійській школі і в Школі Українознавства, а також у Торонтській консерваторії у проф. Лемонд і в українській вчительки музики пані Антоніни Ярошевич. Батьки Василя, мистець-маляр Петро Сидоренко і мама Катерина, також дуже музикальні. Василь Сидоренко компонує і сам записує на ноти музику. Він уже написав „Українську рапсодію”, „Рондо”, „Сонату” та інші композиції, а тепер і музику-пісню „Качечка прачечка”. Скрипаль Степан Старик віщує йому майбутнє, як композитора, якщо буде над собою працювати.

Вітаємо й бажаємо великих досягнень! Росли на славу Батькам, Україні й Канаді!

Леонід ПОЛТАВА

КАЧЕЧКА ПРАЧЕЧКА

(Музика Василя Сидоренка)

Я мала качечка,
Качечка прачечка,
Миюсь, купаюся
Радо щодня!

А для малесеньких
Діток чемнесеньких
Радо співаю я:
Кря, кря, кря, кря!

ПОВІСНО

СЛОВА: ЛЕОНІД ПОЛТАВА
МУЗИКА: ВАСИЛЬ СИДОРЕНКО

Я МА-ЛА КА-ЧЕЧ-КА, КА-ЧЕЧ-КА ПРА-
ЧЕЧ-КА, МИЮСЬ, КУ-ПА-Ю-СЯ РА-ДО ШО-ДНЯ! А ДЛЯ МА-ЛЕ-СЕНЬ-КІХ ДІ-ТІВ
ЧЕМ-НЕ-СЕНЬ-КІХ РА-ДО ОПІ-ВА-Ю Я: КРЯ, КРЯ, КРЯ, КРЯ!

МА 1975
С 2000

В ставі зепеному
Сестри у мене є.
Як до схід сонечка
Згасне зоря,
Всі ми купасємось,
Сонце вітаємо,
Всі ми співаємо:
— Кря, кря, кря, кря!

Прачечка — мала прачка, прала (washer-woman); до схід сонечка (сонця) — at dawn.

МАК І ВОЛОШКА

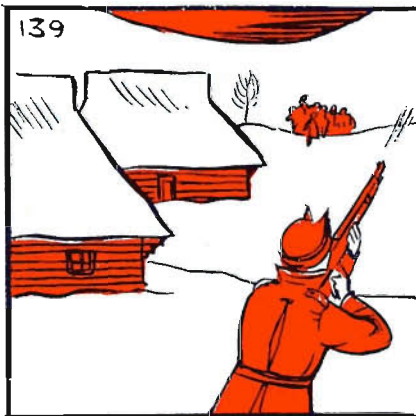

На світлині Христя Брикович в ролі маку й Оленка Червоняк в ролі волошки в п'єсці Лева Яцкевича „Мак і Волошка” в постанові дітей світлички на Асторії, Н. Й.

БОГДАН-СИЧОВИЙ СТРЕЛЕЦЬ ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE БОГДАН-СИЧОВУ STRILETS

РОЗДІЛ X: ДИМ З-ПІД СНІГУ

CHAPTER X: SMOKE FROM UNDER THE SNOW

Щось дивне побачив удосвіта вартовий стрілець, коли вистрілив на сполох.

In the morning, the guard saw an unusual scene when he fired a warning shot.

З поблизьких хат повибігали сонні стрільці з рушницями, готовими до стрілу.

Soldiers, awakened by the shot and with rifles ready to fire, were running out from the houses.

— Не стріляйте! — крикнув Юра, виступаючи наперед, а Богдан заgrimів басом: — То полонені!

"Don't shoot," shouted Yura. "Those are prisoners," explained Bohdan in a loud voice.

Сільською вулицею перейшов дивний похід з полоненими і Богданом, що сидів на скорострілі.

The oddly looking group of prisoners proceeded down the village street with Bohdan perched atop a machine-gun.

— А це що за парада? — реготали стрільці обабіч вулиці.

"What a funny parade," laughed the soldiers on both sides of the street.

За їзду на скорострілі Богдан одержав медалью, а Юра — похвалу.

For his ride atop the machine-gun Bohdan received a medal and Yura a commendation.

(Кінець десятого розділу)
(End of Chapter X)